

פניני הפרשה

ויחי

עלון מס'

1020

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

מנוחה נכונה

יששכר חמור גרם וגו' וירא מנוחה כי טוב וגו' ויט שכמו לסבול וגו' (מט. יד-טו)

התורה מתארת את יששכר כבעל עצמות חזקים הסובל עול תורה. רש"י מוסיף שהוא כמו חמור חזק שמטעינים אותו משא כבד, שלא רק שעובד קשה אלא גם אינו לוקח לעצמו חופש ומרגוע כחמור המהלך ביום ובלילה, וכשרוצה לנוח, הוא ממשיך לישא על שכמו את חבילות המשא הרובצות על גבו משני צדיו, ואין פורקים מעליו את משאו. והדבר הוא פלא, הרי יעקב אבינו בא לברך את יששכר, ואינו ברכה זו שיעבוד בלי חופש ומנוחה? ובפרט שנאמר עליו בתרגום "עתיר בנכסין", שיש לו עושר רב ואינו צריך כלל לעבוד ולהתאמץ? זאת ועוד, בהמשך הברכה נאמר "וירא מנוחה כי טוב וגו' ויט שכמו לסבול" וגו', אם יששכר יודע שהמנוחה היא דבר טוב, מדוע הפיץ הוא להטות שכמו ולסבול?

מבאר הספורנו שיששכר ידע כי המנוחה האמיתית היא מנוחת הנפש, והאדם יכול לזכות בה רק על ידי קבלת עול תורה ועל ידי עמל ושקידת התורה. והברכה האמיתית – כשיש מנוחת הנפש.

מעשה היה בגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, שהחליט לפנות לאחד העשירים בכדי להתרימו לשיבתו ישיבת ליקווד בארצות הברית, שהיתה שרויה באותה עת במצב קשה. הגיע רבי אהרן לביתו של העשיר אשר קיבלו בסבר פנים יפות והתעניין לכמה כסף הוא זקוק. משהשיב רבי אהרן כי הישיבה זקוקה לחמשת אלפים דולר, הוציא הגביר מיד את פנקס הצ'קים ורשם בנדיבות את מלוא הסכום. הודה לו רבי אהרן מקרב לבו על עזרתו הגדולה לשיבה בשעת דוחקה, ופנה לצאת.

לפני שיצא את ביתו, נאנח הרב מעומק לבו. מיד ניגש אליו בעל הבית ושאל בדאגה: "רבי, מפני מה נאנח מר?". "אני נאנח עליך", השיב רבי אהרן לגביר המופתע, ומיד המשיך: "מילא עולם הבא אני רואה שיהיה לך, שכן בעל צדקה גדול אתה, אבל היכן העולם הזה שלך?". עמד הגביר נדהם ואמר לראש הישיבה "רבי, עולם הזה! זה הדבר האחרון שחסר לי! ראה את הארמון שאני גר בו, השטיחים המפוארים, כלי הכסף הנפלאים ששוכנים אחר כבוד בוויטרינה, ראה את עוזריי ומשרתי הרבים, את המכוניות המפוארות העומדות לרשותי...". "מצטער", נאנח שוב רבי אהרן "כל זה אינו עולם הזה! זה כלום! הכל זה כמה ניירות ופיסות בד או מתכת, אתה יודע מה זה עולם הזה? להיות שקוע בסוגיא, להתחבט באיזה ר' עקיבא איגר מוקשה, ולאחר מאמץ מוחי כביר להגיע לביאור העניין, אתה מתאר לעצמך איזה סיפוק נפשי עצום מרגישים בזה? – זה עולם הזה! זה אושר אמיתי!".

שיא תורני

בית הכנסת עם הכי הרבה ספרי תורה

בית הכנסת של חסידות בעלזא בירושלים, אשר יש בו 70 ספרי תורה. זהו יעד שהציבו החסידים כבר בעת הקמת בית הכנסת. ספרי התורה, אנב, שזוכים ולא עומדים (כשיטת רבנו תם). בבת ים יש בית כנסת בו מצויים למעלה מ-50 ספרי תורה. בבית הכנסת זה פיתחו תכנת מחשב ייחודית הקובעת איזה ספר להוציא בכל שבוע, כדי שיתאים לתאריך הקרוב ביותר להנצחה.

עצה טובה

קורא בתורה הרוצה להקל על עצמו את זכירת הטעמים, כשמכין את הפרשה יסמן בידיים את סימני הטעמים בעלי הנגינה הארוכה (הרב יוסף כהן שליט"א).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"יש לנו להתמסר על עבודתו יתברך ולעשות רצונו בשמחה ובטוב לבב מעומק הלב. ומהו רצונו יתברך? לגדל את בנינו על התורה והיראה ונהיה עמלים עמהם עד שיגדלו והיו צדיקים ביראת ה' ובתורתו, כי זהו התכלית הנרצה לפנינו יתברך. וכמו שאמר הכותב "ואהבת את ה' אלוקיך וגו' ושננתם לבניך" וגו', שהסימן לאהבת ה' ממה שיגדל אדם את בניו לתורה". ("מגיד חדשות" ח"ט דרוש ט"ז).

ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם וגו' (מ"ז ל') - הטעם שרצה יעקב אבינו ע"ה להיקבר דוקא במערת המכפלה, נראה לומר בס"ד, שהרי יעקב קנה מעשיו את חלקו במערת המכפלה בכל הכסף שעשה בחרן (כמו שכתב רש"י לקמן נ' ה'), ואם לא יקבר שם יעקב, ירצה עשיו להיקבר שם (ולא יודע ענין שמר המכירה) ויהיה צער גדול לאבות הקדושים הטמונים שם בבוא אליהם רשע כזה, וכמבואר בגמרא (סנהדרין דף מ"ז ע"א) שאין קוברין רשע ליד צדיק. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

יהודי בביתך ויהודי בצאתך

יא). שואל המדרש (רות רבה ה, ג) למה כפל הכתוב: "הגד הוגד לי", אלא "הגד לי בבית הגד לי בשדה". ומסבירים שאצל רות, לא היה הבדל בין הבית לשדה, בין ההנהגה בחברה להנהגה ביחידות.

ישנו רעיון נפלא בענין זה: המלך מצווה לכתוב שני ספרי תורה "אחת שהיא מונחת בבית גנזיו, ואחת שנכנסת ויוצאת עמו" (רש"י דברים יז, יח). שואלים: למה שלא ישתמש באותו ספר - בבית ובחוץ? והתשובה: כדי שיזכור ששני הספרים זהים, ויש להתנהג בבית ובחוץ אותו דבר.

*

סיפר על כך הראש"ל הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל:

פעם הייתי עם ילדי הקטנים בחוף הנפרד בקריית צאנז בנתניה. סמוך אלינו ישב אדם בעל חזות דתית, אשר הוציא לו ולילדיו כריכים מהתיק והחל לאכול עמהם ללא נטילת ידיים.

חששתי שמא ילדי הקטנים ילמדו ממנו, והערתי לו: "מה עם נטילת ידיים?! הילדים שלי רואים שאתה אוכל בלי נטילה, והם יאמרו לי שאני מחמיר עליהם".

"אבל כאן זה חוף הים" תירץ את עצמו.

"וכי בשפת הים פטורים מקיום מצוות?! תמהתי, הלא מלוא כל הארץ כבודו?!".

האיש הנהן בראשו, ומיד ביקש מאחד מילדיו שימלא לו בכלי מים מהים לצורך הנטילה. הסברתי לו שאין אפשרות ליטול ידיים במי ים, מאחר שהם אינם ראויים לשתיית כלב. מה שכן, יש אפשרות לטבול ידיים בים וזה מועיל מדין טבילה. ועל טבילת ידיים בים, ישנה מחלוקת מה לברך - "על נטילת ידיים" (כדעת הבא"ח) או "על טבילת ידיים" (כדעת החולקים על הבא"ח).

אותו אדם הופתע מכמות ההלכות שיש אפילו בחוף הים...

עשרה מלומדים נכבדים יושבים לאסיפה חשובה. תוך כדי הדיון, מתכבדים המכובדים מהכיבוד שלפניהם עד שלבסוף נותרת לפליטה פרוסת אבטיח אחת.

במשך שעה ארוכה, איש מן הנאספים המנומסים אינו שולח ידו לצלחת כדי ליטול לעצמו את הפרוסה האחרונה-חביבה.

לפתע האור נכבה עקב הפסקת חשמל. כשהאור שב כעבור כמה רגעים, מתגלית תמונה משעשעת: עשרה מזלגות נעוצות בפרוסת אבטיח אחת...

*

ישנם כאלה המתביישים להפגין את יהדותם כלפי חוץ. כשעליהם לברך הם עושים זאת בהיחבא, וכשהם הולכים ברחוב הם מסתפקים בכפת השמים... ויש שלהפך, בביתם הם מברכים בשפה רפה ובלי שום כוונה, ואילו בחוץ הם מברכים בכוונה גדולה ובקול רם כדי לעשות להם שם כשם הגדולים אשר בארץ.

הגאון רבי יוסף רובין זצ"ל (מחכמי לוב) בספרו "יוסף חן" מבאר שעל כך אומרת התורה: "ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה, ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך" - עליך להיות ברוך בכל מקום - בעיר ובשדה, בבואך ובצאתך. שמירת התורה והמצוות צריכה להיות בקדושה ובטהרה במדה שוה, הן בבית והן ברחוב. לעולם יהיה ירא שמים בסתר כבגלוי, ואין שום מקום בעולם שבו פטורים מתורה ומצוות.

וכן פירש הגאון רבי מיכאל הכהן זצ"ל בספרו "להניח ברכה" את הפסוק "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" (במדבר ט, כג) - הזהירה התורה שיש ללכת "על פי ה'" בין בזמן חנייה ובין בזמן נסיעה.

ועל זה שיבח בועז את רות באומרו לה: "הגד הגד לי פל אָשֶׁר עָשִׂית אֶת חַמּוֹתַי אֶתְרֵי מוֹת אִישׁךָ" (רות ב,

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

החתן שלא רצה להיכנס לחופה

"בסדר, רק תבוא לרב ותסביר לו כל מה שאתה רוצה. לא יתכן שתפגע בכבודו".

החתן התלבט מעט, עד שלבסוף השתכנע ויצא עם חבריו להיפגש עם הרב סמוך לאולם.

לא קל היה לרב לדובב את החתן, אך הוא לא הרפה, עד שניאות לפתוח את סגור לבו ואמר: "פתאום הבנתי שאין לי שום סיכוי לשאת בעול הנישואין. אין לי כסף, אין לי אמצעים. ובכלל, מי אמר שאסתדר עם האשה?".

"אולי אתה צודק", אמר לו הרב, "אבל כבר הוצאת הרבה מאוד כסף על הסעודה ועל התזמורת, ובאו לכבודך מאות אנשים. לא תוכל לעשות להם דבר כזה! הוריק לא יסלחו לך לעולם!".

אך החתן היה נחוש ונחרץ: "אני מצטער מאוד כבוד הרב, אבל אני ממש לא מסוגל. אני מפחד מאוד מההוצאות שיהיו לי, ואין לי כח לקבל אחריות ולטפל באשה וילדים...".

לפתע חייך הרב חיוך מרגיע: "אני מבין טוב מאוד את הדאגה שלך! אבל יש לי פתרון פשוט. אני אחתן אתכם עכשיו, תאכלו סעודת מצוה, תשמעו מוזיקה טובה ותרקדו, ומחר בבוקר תבואו אלי למשרד ואני אסדר לכם גט על המקום...".

המתח הרב שהיה אצור בלב הבחור התפוגג, והוא הסכים להצעתו המפתיעה של הרב. עד מהרה הועמדה החופה, השמחה הרקיעה שחקים, והם נישאו כדת משה וישראל.

למחרת בבוקר, בני הזוג לא הופיעו במשרדו של הרב, וגם לא בימים שלאחר מכן...

הם חיים כיום בשמחה ובאושר עם שמונת ילדיהם, כשהבעל מעיד שהוא חייב את חייו ואושרו לרב צבאן, שידע בחכמתו לעקוף את הפחד שהשתלט עליו ביום חופתו.

הקהל הרב שגדש את אולם האירועים בעיר נתיבות, עמד לאבד את סבלנותו. כבר שעתיים עברו מהשעה המיועדת לעריכת החופה, ודמותו של החתן איננה נראית באופק. הכלה ישבה מודאגת על כסאה, התזמורת אלתרה ניגונים, המלצרים עמדו משועממים, והכל המתינו בקוצר רוח.

הגאון רבי רפאל כדיר צבאן זצ"ל רבה של העיר שהוזמן לסדר קידושין, ניגש לאביו של החתן, וביירר בעדינות את פשר התעכבותו של בנו.

"אין לי מושג", פכר האב ידיו במבוכה, "אני מקוה שלא קרה לו משהו בדרך".

ביקש הרב לקרוא לשניים מחבריו הטובים של החתן, וכשבאו לפניו דחק בהם: "אבקש מכם לחפש מיד את החתן ולבדוק למה הוא מתמהמה. תאמרו לו שהרב מבקש לדבר אתו".

נסעו השניים במצות הרב לחפש את החתן בכמה מקומות אפשריים, ותוך זמן קצר מצאוהו במרכז המסחרי של העיר, כשהוא לבוש כיאה לחתן ביום חופתו.

"מה אתה עושה כאן?! 'כל העולם' מחכה שתגיע!" זעקו לעברו.

תשובתו של החתן הממה אותם. "אני לא מסוגל להתחתן!" הנחית את הפצצה.

"מה זאת אומרת 'לא רוצה להתחתן'. השתגעת לגמרי?!" נחרדו לעומתו.

"עזבו אותי בשקט", ביקש.

"הרב צבאן רוצה לדבר אתך. הוא מחכה לך במקום קרוב" מיהרו להוסיף בטרם יחמוק.

"לא מעניין אותי כלום", חשק שפתיו, "אני לא רוצה להתחתן וזהו!".

עוד לא רכשתם כרטיסים

להגרלה הגדולה של ישיבת 'כפא רחמים'?

חייגו עכשיו: 1700-50-51-52

ובזכותכם תינקות של בית רבן, בחורים עמלי תורה, ואברכים המוסרים נפש, בעשרות מוסדות תורה בארצנו הקדושה, יצמחו ויזכו להיות גדולי ישראל ויראי שמים!

ובנוסף, תזכו להבטחת מרן ראש הישיבה שליט"א וגדולי ישראל שכל התורם לישיבה זוכה ומתברך בסיועך דשמיא גדולה.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: מי שנפלו התפלין שלו על הארץ, מה יעשה לתיקון?
תשובה: נוהגים לתת דמי פדיון תענית ליום ח"י שקלים (עיי' כף החיים סימן מ' סוף אות ה'). ויזהר להבא שלא יקרה לו שוב מקרה כזה, כגון שיקפל התפלין על גבי שלחן או שיקפל תפלין של ראש לפני שיוריד תפלין של יד וכדומה.

שאלה: אדם שנפלו התפלין שלו על הארץ, האם מועיל שיכוון בתענית יחיד (כגון יארצייט) שיחשב לו גם כן כתענית על נפילת התפלין?
תשובה: מועיל. אבל יתן גם ח"י שקלים לצדקה ויזהר להבא.

שאלה: הזמינו אצלי תפלין, וביקשו אם אוכל לכתוב בזמן המובהר ביותר לכך. וראינו ביריעות שלמה ח"א שהביא בשם מרן החיד"א שהזמן המובהר הוא מהנץ עד חצות היום. וכיון שאני לומד שני סדרים בכולל, אני יכול להספיק רק פרשה אחת בבוקר לפני הכולל, ואם אכתוב אחרי שעות הכולל, אוכל לכתוב ארבע פרשיות ברצף?
תשובה: תכתוב אחר שעות הכולל. תלמוד תורה שקול כנגד הכל.

שאלה: האם מותר שרצועות תפלין יהיו צבועים בשחור משני עבריהם?
תשובה: מותר, וכן פסק הרמב"ם וכן דעת האר"י ז"ל לכתחילה [וע"ע במקור נאמן ח"א סי' ס"ג].

שאלה: לצערנו יש לנו בת שאינה שומרת מצוות כל כך, ועושה התונה שחציה (עד אחרי המנה השניה) תהיה מופרדת, והשאר תהיה מעורבת. והאולם בכשרות מהדרין. האם מותר לאחי הכלה שהוא בחור ישיבה ללכת להתונה שכזו?
תשובה: ילך וישב כל זמן שהחתונה מופרדת, ויתן מתנה עם ברכה לאחותו להצליח בגשמיות ורוחניות, ותבא עליו ברכה.

שאלה: האם בלובי של האולם צריך שיהיה "בר" נפרד אחד לנשים ואחד לגברים?
תשובה: בודאי. שלא יתקיים בהם ויבואו האנשים וגו'.

שאלה: הרב חסד לאלפים (סי' ו' סעיף ג') כתב שאם עבר יותר מחצי שעה משעשה צרכיו, שוב לא יברך אשר יצר. האם כך נפסק להלכה?
תשובה: הלכה שיכול לברך עד שעה וחומש. כן פסק הגר"ע יוסף (נר"ו) ע"פ הריטב"א ונימוקי יוסף. וכן עיקר. ולאחרונה העלה הגר"מ לוי זצ"ל בראיות כדעת המשנ"ב שאפילו אחרי שעתיים ויותר אפשר לברך. אבל כדאי לחייב עצמו לפני כן ויברך פעם אחת על שתיהן.

שאלה: גילוי דעת שאומרים לפני "מודה אני", האם די לומר פעם אחת בשנה?
תשובה: עדיף כל יום.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל